

جریدہ علمیہ

مشیت جلیلہ اسلامیہ نک جریدہ رسیہ سید

جمادی الاولیٰ ۱۳۳۷

عدد ۴۳

آیدہ بر نشر اولیٰ

دربجی سنہ

وظائف انسانیه

(فرق ایکنجی نسخه دن مابعد)

ای انسان . دینجک تاجان اوندن ، کمال حرارتله قووبوب کلن ، طاش یورکله
بیله اجرای تأثیر ایدمک ، و حقیقه مسئله واقف اولیانلری ایچین ، ایچین اُچیندیره جق
برماهیت حیف انکیزی حائر بولان حسبحال ضراعت اشتماک بنی بیله کریمه بار تأثیر
ایده جک برمواعده براقدی ، سن ایکله دک ، بن دیکله دم ، سنده معذورسک بن ده فقط
مسئله بنی دوربین حقیقتله تفتیشه قالدیشرسق سنک حسبحالک .

(اوماهیلرکه دریا ایچره دردربانی ، بیلمز لر)

مصرای ، مؤداسنجه دریاده کزوبده صوسزلقدن شکایت ایدن بالقلمک حسبحالنه
بکزمکدن کرو قالماز .

ظرفاء اهل حقیقت برتمیل ظریف ایراد ایدر لر . کویا دکزده کی بالقلم صوازامق
بهانه سبله بحر محیطی پرتلاش وهیجان طولاشمشلر ، هیچ بریده بوله مدقلری ،
کوره مدکلری صویک نروده اولدینغی حضرت یونس کبی بر پیغمبر عالیجنابی قارننده
صاقلایان ، واوذاات والاقدردک کومر وجود قیمتدارینه ولوموقتا صدف اولوق شرفنی
احراز ایدن یونس بالقلمک برکت مجاوره وفیض مقارنه سایه سنده بیلمسق لازم کله جکی
مظالمه سبله یونس بالفه مراجعتده بولنمشلر . اوده جواباً : بن شو عالم بحور ایچریسنده
یشکاه شهودمده تلاطم خیز امواج اولان صودن باشقه برشی کوره میورم که سزه صویک
محلی تعین اتمک قالدیشیم دیمش . ایشته سن ده جناب واهب العطا یانک حقکنده جلوه نما
اولان بونجه نم لایحصاسی ایچنده مستغرق اولدینغک حالده ینه مظهریتکدن شکایت
وضعیتده بولینورسک ..

اوت سن که موجوداتک کوزبکی مثابه سنده سک ، کوز ، بتون مبصراتی کوردیکی
حاله اصل کندینی کوره میورسه ، سن ده عالم وجود ایچنده بوقدر بدایمه مصدر اولوق

قابلیتی کوستردیک حاله کندیکی کورمکدن، ماهیتی کلامتدن قاصر غافل بروضعیده
بولنیورسک : سن شو حال غفلته دوام و ماسوانک جاذبه هوسات ناهموارینه رام اولور
قالیرسه ک امین اول که جلال الدین رومینک :

سرز شکر دین ازان بر تافتی
کز پدر میراث ارزان یافتی

بیایه تصویر ایتمک ایستدیکی میراث یدیدن باشقه برشی اوله مازسک ...
ادخار ثروت ، اکتساب معیشت اوغورنده دوچار میشت اولمادن خزیننه کرابنه یایه
قوتوب ، شکرینی بیلمکسزین ، محل صرفی حقیله دشونمکسزین صاغه ، صوله صرف
واستهلک ونهایت کندینک سفره انعامندن دانه چین اولنلرک خرمن الطافی اطرافده
کشکول بدست اعتطاف طولاشان بیچارکان نصل دوچار خیت و خذلان ایسه .. سن ده
مظهر اولدیفک تجلیات قدسیه و کالات مغویه دن غافل و اومظهریتک حسن استعمالندن
عاطل بولندیغک تقدیرده ، اله کیرمش اولدیفی نعمتک شکرینی بیلمیتلرک دوچار اولدقلری
عاقبت دوچار اوله جنک شبهه سزدر . بناء برین سنی نائل اولدیفک نعمتک قیمتی تقدیر
هم ده حقکده شمعنه پاش اجلال اولان استعدادک حسن استعمالندن غفلتن تحذیر
مقصودیه جناب ساقی کوثرک صوئدیفی شوصهای الهی ایله نعام مسکندن سیلکندیرمک
ایستیم . حضرت علی رضی الله عنه و کرم الله وجهه بیوریورکه :

دوائک فیک وما تبصر
ودائک منک وما تشعر
وانت الکتاب المین الذی
باحرفه یظهر المضمر
اتزعم انک جرم صغیر
وفیک انطوی العالم الاکبر

*
**

دردلرک سندندر لکن بیلیمورسک ، علاجکده سنده در لکن کورمیورسک .
سن ، حروف عباراتی ، ظروف اشاراتی ایله اسرار فطرت کندنده نمایان اولان بر کتاب

واضح الیان سک . سن کنديکي دکرسز اوقاق برجرمی صانیورسک ، اویله دکل ، عالم اکبرک قاتمرلی سنده دورولمش برجموعه سک .

* *

انسانک درد ودواسی ، جور وصفاسی کندندن اولمق وسرائر خلقنی نسخه کبرای وجودنده برصورت خارق العاده جامع بولمق صفتلریله عالم امکان ایچنده بر موقع بلند احرازندن طولاییدرکه نفس ناطقه انسانییه بیلمک معرفت ربانییه مرقات وصول طائمش ونفسی بیلن ربی بیلیر مآلنده (من عرف نفسه فقد عرف ربه) حدیثی مطالعه سابقه بی مؤید اولمق اوزره سوق اولنه کیشدر کرچه حدیثک نقاد محدثین طرفندن صحت روایتی تأمین اولنماش بلکه اجله عرفادن (یحیی بن معاذ) الرازینک کلامی اولدینی سولنمش ایسهده مرجاه روایه رهین صحت اولما مقبله برابر ، معناً ثبوت نفس الامر یسی خصوصنده اتفاق اولنمشدر (تحفی شورا سیدرکه اوروپانک فلسفه اخلاقیه کتابلرنده حدیث مذکورک فلاسفه جدیده افرنجیدن (بوسه نو) نک سوزی اولدینی بی پروا ایلرو سورلمکدهدر .

ذاتاً انلرک خزان عرفانی یوقلانیسه شرکک جواهر عرفانندن تقدیر نقاشی سرقت اولنهرق و بی محابا کندیلرینه مال ایدیلهرک بزه صاتیلمق ایستلیدیکی منظور چشمان تأسف اولور) .

معرفت نفسک معرفت ربانییه مدار وصول اولماسنه کلنجه : بوخصوصده جلدلر طولوسی حقایق درمیان اولنمش علی الخصوص حدیث مذکور اوزرینه مستقل شرحلر یازلمش ایسهده بز بولردن اساس مقصدمزده^{۵۱} خادم اوله جق بعض اقسام مهمه بی بروجه آتی درجی مناسب کورپوروز .

صوفیه دیورلرکه روح انسانی شوجئه جسمانییهده مودوع برلطیفه لاهوتیه اولوب فاطر حکیمک وحدانیت و اوصاف ربوبیتنه اون وجهله دلالت ایدر .

(۱) بدن انسانک روحک تحریک و تدبیرینه احتیاجنی کورن ، طالمکده برمدبر و محرکه احتیاجنه انتقالده کیجکمز .

(۲) هر جسدک مدبری روح واحددن عبارت اولدینی کبی طالمکده مدبر حقیقیسی براللهدن عبارت اولسی و اشبو تقدیرده جناب رب العالمینک شریکی اولماسی لازم کلور .

(۳) جسد انحق روحك اراده و تحريكه تحرك ابتدئى مثللى بتون كتله كائناتك

مدبرى الله ذوالجلال اولوب خيوش هر وقوع و ولورسه انك تقدير و اراده عليه سيله در.

(۴) فصلكه جسده حى ، عقلى حرركات بهمه حال روحك ادراك و شعوريه اوليور

و حرركات و سكنات بدنيه دن هيچ برشى اكاخنى قالمايورسه كذلك برده ، كوكده حادث

اولان اشيائكده هيچ برى علم ربانيدن خارج قلمايور.

(۵) اجزاي جسندن هيچ برجزو روحه ديكر لرندن اقرب دكادر. بلكه روحك

جميع اجزايه قريبتى مساوات اوزرودر.

بوندن اكلاشيلور كه بارى تعالى هر شيئه قريب اولوب كندينه نسبتله قرب و بعدده

اجزاي عالمك اصلا تفاوتى يوقدر. بناءً عليه رسول اكرم صلى الله عليه وسلمك معراجى

سماده ، يونس عليه السلامك بالنق قرننده واقع اولمشدر.

(۶) : روحك وجودى جسندن اقدم اولقى ضرورى اولدينى كى صانع عالمكده

عالمدن اول موجوديتى ثبوت بوليور ، خلقك فاسندن صكروده خالقك بقاى لازم كليور.

چونكه روحك بعد خراب البدن زوالى يوقدر.

(۷) : روحك تجردى حسيه لامكانى اولمىندن ، خلاق عالمك مكاندن منزله اولمى

بك قولاي آكلاشيلور.

(۸) : روحك بر كيفيته اتصافى اولماقلا اله قديمك كيفيات جسمانيه دن تزهى

معلوم اوليور ...

(۹) : روحك جسده تعالى ايله برابر ادراك قبول ايتيور ، كنه ذاتى بيلميور ،

آرتقى اله ذوالجلاللك حقيقت ربانيه سنك كهنى عدم معرفت فصل استبعاد ايديلير ...

(المجز عن درك الادراك ادراك)

(والبحث عن سر ذات الله اشراك)

(۱۰) : روحك كندى حالته حائر اولدينى كالاتدن صفات سبحانه يه انتقال

اوليور ، واله مقدسك مثل ونظيرى اولمدينى جسذك روحه نظير اوله بامسيله توضيح

ايديور . (امام غزالي) كيمى سعاد تام اثر عاليرنده (من عرف نفسه فقد عرف

ربه) حديثدن كندينه لايح اولان اسرار عليه وافكار معنويه يي شرح و بيان صددند

طويل الذيل و غايت مهم بر مقاله كيمى اساله درميان ايديور كه خلاصه يي بوجه آتيدر :

معرفت نفسك معرفت ربانیه واسطه اولسی اوج صورتله در . (۱) نفسك ذاتی (۲) صفاتی (۳) افعالی اعتباریله در . نفسك ذاتی اعتباریله ذات بارییه وسیله معرفت اولسی شویله در كه نفس ناطقهك حقیقی بنفسه قائم بر جوهر مجرد در كه جسم و جسمانی دكلدر . و متعین اولیوب مكان و جهت شانندن دكلدر .

بدنه حلول و اتصالی یوقدر . بناءً علیه انفصال ایله ده توصیف اولنه ماز . اشبو اوصاف سلیه ایسه ذات بارینك اوصافیدر .

صفاته كنجه : روح انسانی بذاته حس و علم و اراده و قدرتی قابل اوله رق خلق و سمع و بصر و كلام ایله ترین اولوندی كه شوجهته ده . انسانده صفات الهی نمونه لری یولتمده در .

افعاله كنجه : بو خصوصده انساك و نفس ناطقهك افعالك افعال الهی بی آكدر می بوجه زیردر .

معلومدر كه افعال انسانیك باشلانجه بر اراده در كه اثری اولا قلبه كائن بخار لطیفدن عبارت اولان روح حیوانيك تصاعدی واسطه سیله دماغه واصل اولور . بعده دماغدن بتون محیط بدنه دوشمنش اولان اعصابه ، انلردنده رباطات واسطه سیله عضلاته سرایتله انجذاب اوتار سیبیلله پارمقلر اوینار .

(شو سرایت و انجذاب و حرکات انامل ضعیف البدن اولنلرده بك بارز بر حالده كندی کویسترر) . بعده آنلره تبعاً قلم حرکتیه كلهرك یازلمی مراد اولنسان معنائك صورتی خزانه تخیلده تصور اولدینی کی کاغد اوزرینه حادث اولیورر . اويله یا انسان اولا سورت مکتوبی خیالنده تصور ایتدجه خارجه نقش ایده میه چی آشكارد .

ایشته نفس ناطقهك افعالی بو ، و بونك امثالی مرکزده در . شمعی برده افعال الهیهك بر قسمی دوشونه لم كه اولکینك ایکنجیه وسیله معرفت اولسی تظاهرایقسون . جناب حق عالم سفیده تأثیره واسطه قیلدینی اجرام علویه بی مللکر واسطه سیله سوق و تحریك ایدرك نباتات و حیوانات طائفده کونا و فساداً قدرتی اظهار ایده یور .

ایمدی صانع تعالانك عالم اکبرده کی شو تصرفی نظر امعانه النجه انساك عالم اصغر اولان بدننده تصرفی ، جناب حقك عالم اکبرده کی تصرفه و بدن انسانیده عالم اکبره تمائلی بولماق قابل دكلدر .

مثلاً قلب ، عرش ، دماغ ده کرسی ، حواس انسانیہ طبعاً حقہ مطیع و متقاد اولمقدہ ملائکہ مقاضہ در . اعصاب و اعضاده سموات و انلرده کی قوت و قدرت ، اجسامده مرکوز اولان طبایع مسخره کی ، کاغد ، قلم ایسه جمع و ترکیب و تفرقه یی قبولده امہات مرکبات اولان عناصر کی ، مرآت تجلیده لوح محفوظ کیدر . . .

غزالیؒ (من عرف) حدیثی ایضاح معرضده انفسک آفاقہ تطبیقاتی و بوخصوصده لازم کلن تمثیلاتی محتوی اولمق اوزره یوروتدیکی مطالعات معروضہ مک بر مثل دیکری ینہ باشقه بر شکده اولمق اوزره مشاہیر ریاضیوندن و فحول شعرای فرسدن رباعیات صاحبی (عمر خیام) طرفندن یوروتولشدر . . .

(خیام) بتون کتله جهانی بدن انسان ، صنف ملائکہ یی او بدنک حواسی ، افلاکی ینہ او بدنک مابہ ترکیبی اولان عناصر ، حیوانات ، نباتات ، معادنن عبارت اولان موالیدی ایسه بدن مزبورک اعضاسی مشاہدہ سنده طوتیور و صکره روحک اقلیم بدنده کی تدبیر و تصرفی واجب الوجودک کاشانده کی تدبیر و تصرفه بکزه تیور.

حق جان جهانست و جهان جمله بدن
و اصناف ملائکہ حواس این تن
افلاک عناصر و موالید اعضا
توحید همین است و دیگر هاهمه فن

* *

خیام، کرچه می و مل ، لاله و سنبل و صفریله دمکذار اولمش بر رندمی آشام ایسه ده کندینک قنای عالم، توحید رب الانامه متداثر یک کوزل رباعیلریده واردر.

* *

(من عرف نفسه) حدیثک محتوی اولدینی حقایق مضوییه ده ا زیاده اطلاع ارزوسنده بولنان تشنکان زلال هر فأنک، صدرالدین شیرازینک اسفار اربعه سیله غزالیؒ بری بیوک دیکری کوچک اولمق اوزره (مضنون به عن غیر اهلہ) نام ایکی رساله سفی و فتوحات مکیه مک، کیمیای سعادتک متعدد مواضعی کوزدن کچیرملری اقتضا ایلر .

باخصوص که شیخ اکبرک تدبیرات الهیه نامنده بر اثر عالیلری واردر که صرف معرفت نفس و معرفت ربه طائد مطالب جلیله اوراده بولنور .

مطالب مزبورہ دن برنی بیضاوینک رب العالمین ترکیب جلیلک تفسیری اٹناسندہ
 عبدالحکیم سیدکوٹی او مقامہ دوشدیک طویل الذیل بر حاشیہ حضرت شیخ حقندہ
 یک یوکسک تقدیرات ایله برابر خلال سطورہ چکمشدر .
 بزشمذیلک بوقدرلہ اکتفا ایدیورز . چونکہ مقصد من انسانک موجودات ایچندہ کی
 قیمتی کوسترمک و اوقیمتک یوکسکلکی نسبتندہ وظیفہ سیکدہ اعمیتی و آغیرلغنی کندینہ
 اخطار ایلکدرکہ مقصد مزبور کرک بوقدرلہ و کرک شمدی عرض ایدہ جکمز بر مقالہ
 منیفہ ایله کہ آروی علمای روم ابوالسعود مرحوم طرقدن (وان تعدوا نعماء لا
 لاتحصوها) آیت جلیلہ سنک تفسیری اٹناسندہ در میان اولنش و الحق طالین حقیقت
 ایچون آلتون فلم ایله یازلغنه شایان کورلشدر . ساحہ پیرای حصول اولور امیدندہ بز
 و منہ التوفیق .

*
 *

ابوالسعود دیورکہ : دنیا دیدیکمز شو عالم امتحانندہ فقر و افلاسک اک صوک
 درکہ لرینہ دوشمش ، صوف عنا و مشقتک اک قورقونج اوچوروملرینہ یووارلانش ،
 انواع بلا و مصیبتک اک دهشتلیرینہ جارلانش هانکی بر بدبختک حال اسف اشتالی
 عبرت و بصیرت کوزلوکنی طاقه رق سنجیده میزان امعان ایتسه ک یوره ککدن
 جوشان شہقہ لرلہ حالہ اغلادینک ، استقبالتک محو و تباء اولسنہ اجیدینک ،
 خرمن امیدینک اتش فلاکت ایچندہ یانوب کول اولدینقہ قارشی قلبکدہ براتش
 حس ایتدینک بو ذاتی تعدادی ناقابل نعمتله ، نامتاهی دولتله ایچندہ کال عز
 و ناز ایله چالقانیور ، هر آن ایچندہ ساحه امکانتک احتوا ایدہ بیلدیک قدر سعادتله
 مظهریتله بکام اولور بر حالده بوله جفنه امین اول ، اگر بونده ذره قدر برشہ یہ دوشرسک
 سکا کمال اهمیت واعتنا ایله توصیه ایدرمکہ اشو فلاکتدیده آدمی ، اقطار عالمک کافه سنی
 داخل حوزه حکومتی قیلمش ، بتون امتلاء شکوه و سلطنتک شعشمه سنی کوسترمش ،
 ملتلی قوه قاهره سنی قارشی سرفرو برده تعظیم ، دولتلی اوامر ملوکانه سنی اطاعتله
 مضطر تکریم بروضعیتدہ براتش ، حاصلی قلمرو حکومتدہ ایستدیک کی حکمنی
 یوروشمش ، سرام و مقصد ، جاه و جلال ، مال و منال نامتہ عمرنه وارسه هپسینی حاز
 و بتون بونلرده تصرف خصوصندہ هیچ برشریک مزاحم ، معارض مساهم اوله رق

کیمسه قارشوسنه چیقمامش برپادشاه جهانگیر فرض ایت ، یوق بوقدرلده قالماکه راضی دگم ، دها ایلرو کیت شویله فرض ایتکه یریوزنده کی طاشلر ، طور اقلر غایت اغیر بهالی یاقوت ، وایجو کومه لری حالده بوذاتک اغوش تملکنده حاضر بولنیور . . . صکره سن ینه عین شخصی بریوتوم صوی بوله مدیغدن طوداقلری چاتلامش ، برلقمه اکمکی اله کچیره مدیکندن جانی بوغازینه گلش ، هر نه دنه اچلقدن قیوریم ، قیوریم قیورایق کبی برحال اضطراره دوشمش فرض ایت . شمدی صورارم سکا شو تعیره صغماز صفندی ایچنده کی شوادجکزی بتون مال و منالی و جاه و جلالی ، حیاتی تهلکدن قورقارده جق برلقمه ، جکرینک آتشی سوندیره جک ، بریوتوم صویه دیکشمی و یاخود بولنری فدا ایتمه رک هم کندینک محو اولوب کتشی هم ده اوسته نه اویصقان دینی مال و ملکک هیچ بر بدل مقابلی اولمیه رق اغیار اله دوشمش اره سنده تحیر اولنسه ، عجا هانکی شتی ترجیح ایلر . هیچ شبه ایتیم و کال جسارتله حکم ایدرمکه الله کنی ، اوچنده کنی ، حکم و حکومتی ، دارات و سلطنتی درحال بو اوغورده ابدال وشو معامله ده الداغدیغنی اعلان ، بلکه بالمکس برذرده مقابل قوجامان کره شمس المش کبی کار ایتدیکته جزم و ایقان حاصل ایلر . دیمک اولدی که شو فرضیه بزه برلقمه اکمکک ، برایم صویک ، دنیا و مافیاهان بیک درجه قیمتدار بر نعمت بی بها اولدیغنی اکلاتیور .

حالبوکه بو ادجکز شو حال ضجره ده دوشم دیک زمانلرده شمدی اوغورنده بتون ماملکندن صویون دینی اکمکی ، صوی هر هانکی ساعتده ایسترسه اله کچیره بیله جک برحال مساعدمه ایچنده بولنیوردی یاخود سن بو آدمی معاذاه نفس طبقا نقلقه دوچار اولمشده نه طیشردن ایجرییه ، نه ایجریدن طیشارییه ممکن دکل جریان وقوع بوله میور . . .

هلاک باش اوچنده بکلنیور ، اولوم پنجه سی اوزاتمش هان چاریمق اوزره بولنیور ، برصولوق آلمق ایچون استمداد کاراته ملول ، ملول اطرافنده کیلر باقیورده کیمسه نک امدادینه قوشدیغنی کوره میور فرض ایت . صکره بو آدم عجا بتون ماملکنی برصولوق بدلنده ابدالدن چکنیری (اصلا) بلکه کال خشودی ایله ابدالدن صکره ، اوخ نه آئی ایتدم جانم صاغ اولسون کبی سوزلرایله اعلان مباحاتدن چکنیمز . بوندن اکلا یورزکه کنیشجه برنفس آلمق اموال دنیا و مطالب بر بهانک کافه مندن افغندلر .

حالبوکه اشبو زواللی شو حاله دوچار اولمدن اول ، کیجده ، کوندوزده ، یقطده ،

اویقوده کمال سربستی ایله نفس آلمق سعادته مظهر بولنیوردی ده تقدیر قیمتدن غافل بولنیوردی . ایشته نظرگاه ابتصاریمزده هر وقت مبدولاً تجلی ابتدیی حاله کندیسندن صورت تغافل کوستردیکمز شو فرضیه نك بزه بخش ایلدیکی تقدیر نعمت الیه قضیه سی هیچ برطاقله خفی قالمیه جق طرزده بارز بر حقیقتدر .

یوقا کر سن بوقدریله قناعت ایتیوبده سرخلقتك ، فیض فطرتك دها یوکسك طبقه لینه یوکسلك و بوسایه ده مبداء فیاضك قارشی انجذابی اونسبتده آرتدیرمق ایستر ایسه ك آئیده کی مطالعه دقیقه نی کوش هوشك منکوش ایله . بیلمش اولکه انسان ممکناندن بریمکندر . بناءً علیه حقیقت ممکنه سی اقتضاسنجه وجود و انك توابی اولان کالات لائقه و ملکات رائیه به بذاته استحقاقدن دون بر موقعه در .

بردرجه ده کی عنایت الیه ایله انسانك وارلنی آره سنده کی علاقه بر لحظه منقطع اولسه در حال او وارلقدن اثر قالمازه کندیده خرابه زار عدمدن باشقه بربرده دیکش طوتدیرمق . برکت ویرسونکه باری تعالی حضرت تیرینك جانب فیضا فیض اقدسندن هر آن وزمانده انسانك ذاتی ، وجودی و سائر صفات روحانیه و جسمانیه سنه متعلق نطق تعبیر و بیانك احاطه ایده میه جکی علم ، وخبیر اولان ذات اقدس الهیدن باشقه سنك علمك محاطی اوله میه جق نیجه نیجه فیوضات سبحانیه انسان اوزرینه فیضان ایدیورده کندینی شو امداد الهی سایه سنده یوار و هلاک ، دمار و عدم اوچورومنه یوارلقدن قورتاریور . بوراسنی بر آرز دها آچیقجه تشریح ایدم :

انسان ابتدائی وارلغه بالذات مستحق اولدینی کی بقامده عین حالده در یعنی وار اولدقدن صکره او وارلنك دوامنده استحقاق ذاتیسی یوقدر . کرک وارلق و کرک انك دوامی آنجق مبداء فیاض جانبندن فیضان ایدن بر فیض سبحانیدر . ایمدی فصلکه انسان اوزرینه عدم اصلی یعنی هیچ وجوده کله مک قبولی قیامدغه ، تعبیر دیکرله شرائط عدم مفقود اولدغه انسانك وجودی تصور اولنیورسه کذلک عدم اصلیدن جیقوب ساحه وجوده کلدکدن صکره کندینك اوزرینه عدم طارینك قبولی قیامدغه یعنی ایکنجی عدمك شرائطی مفقود اولدغه بقای متصور اوله من . چونکه استمرار و دوام ، انجق وجود واجبك خصائصی جمله سندندر . بناءً علیه ممکناتك وجودنده بقا تصویری ایچون عدم طاری به عائد بتون شرائطك مفقودی لازمدر . ذاتاً سنجه معلوم اولان شیلر جمله سندندر که هر شیده استجماع شرائط و ارتفاع موانع لازمه دندر . قاعده سی

افتضالته انساك وجوديك ايكي درلو موقوف عليہ وارد ر . بری وجودك علل و شرائطدن عبارت اولان برطاقم امور وجودیه در كه بونلر تحت الوجود داخل اولان شيلرك تناهيسى لازم اولق دولایسيله متاهی ايسلرده لكن موقوف عليہلك ايكنجی نوعی تشكيل ایدن و بناءً عليه وجود انسايد مدخدار اولان برطاقم امور عدمیه دها وارد ر كه بونلرك تناهيسى واجب دكلدر .

چونكه بر شيك غير متاهی موانعی بولمق خصوصند استحالہ بوقدر . انجق استحالہ موانع مزبورہ نك انساك آفات وجودندن هر برنده وجودلری ممكن اولديجی حالده ساحه وجوده چيقيميويده عدم اوزرينه بقالری جناب حقك وجودانسان حقندہ تجلی ایدن نم غير متاهیسی جملہ سندنر شوسرد اولنان مقدمانن بالاستنتاج ديه بيليرزكه انسان اوزرينه هر آن وزمان فياض الخير والوجود طرفندن نامتاهی نعمتلر فيضان ايتكمده در .

ای انسان ! يوقاروده ديتشديكه سن كندنده کی قوائك ايجه تدقيقه وحسن استعمالی تقدیرنده حقكده نه كبی نتایج نافعہ حصوله كله جكنه انتظاره لزوم كورمكسزین وقوعبولان شكایت وایكه مكده معذورسك اوت تكرار ایدیورمكه معذورسك چونكه قوایی قبل التدقيق سن نصل كریوه ضجرتہ دوشمش ايسهك : ملكرده سنده کی قوای مودوعه نك ظاهرينه باقوب بواطنی و نتایجی حقندہ كندیلرينه نمایان اولمایان سرآردن یخبر اولملری طولایسيله حیرتہ دوشمشار و آتیا بیان اولنه جنی وجهله حقیقت حال كندیلرينه اشارت بیورولنجه اشكال واقعلری درحال زائل اولمشدر . نور محض اولان ملائكه نمایان اولمایان حقایقك سنك حقكده نمایان اولیورمه سی برنوع معذرت تشكيل ایدہ جکی شبه سزدر : با آن شرطكه بعد الاخطار قواذه تعمیق نظرله مظهریتكك علویتی تقدیراً درحال سجده شكرانه قایمہ لیسك .

(شكر نعمت نعمت افزون كند)

(كفر نعمت از كفت بیرون كند)

* *

معلومدر كه ابوالبشر آدم علیه السلام : یر یوزینك اعمارینی اتمام و ایفای عدل و دادله احكام الهیه نك اجرائی صورتيله اصلاح مصالح انام ایتك وظیفه سیله خلیفه اوله رق خلق اولنه جنی جناب واجب الوجود طرفندن ملككره تبشیر بیورلدینی آساده . جناب حقله ملائكه آراسنده جریان ایدن بر محاوره ملكوتیه ده ملككرده تعیین حكمتدن عجزدن منبعت

حیرت و تعجیله جناب علام القیوبه تضرع و نیاز ایدہ رک دیدیلرک : یارب ! بزکہ قباب
کبریاک آلتندہ طنان اولان اوامر عظموتکی حرفیاً اجرایہ مأمور و معین و سینہ عصمتزہ
طرف ربوبیتکدن صاغلی و صوللی تعالیٰ اولسان (بل عباد مکرمون لایعصون اللہ
ما امرهم و یفعلون مایؤمرون) نشان لاهوتیلرلہ مزینر بناء علیہ حاشا فعل ربانی کہ
اعتراض صورتیلہ دکل دہ مجرد تدبیرات سبحانیہ کک کافہ سیندہ جلوہ کر شہود اولان
حکم صدانیہ کہ دائر درکار اولان معرفت اجمالیہ مزہ بردہ علم تفصیلی علاوہ سنی نیاز
چیغرنده سرادق جبروتکہ قارشی وضع جین استرحام ایدہ رک دیورزکہ : یارب ، بز
استخلاف بیورہ جفکز ابو البشرک مدار امر تمیشی اولہ جق غصبیہ ، شہویہ ، عقلیہ
ناملریلہ اوچ قوتی حائر بولندیغی و بونلردن صاحبہ ملایم اولان شیئی همان کندینہ طوہری
چکیورمکہ سوق ایدن و بوباندہ حقلی اولوب اولدیغنی دوشونمکہ میدان برآقایان قوہ
شہویہ نک مقتضاسی اوزرہ حرکتک ، کائناتدہ وقوع فسادی مؤدی اولہ جفنی ، بردہ طبعنہ
ملایم کلین شیئی باشقہ سہنہ تمحیل و بوخصوصدہ اجرای تاثیرایچون هر واسطہ یہ مراجعتہ جواز
کوسترن قوہ غصبیہ نک اقتضاسی اوزرہ حرکتک سفک دماء و ایراث بنی والمالہ نتیجہ لہ جکفی
مطالعہ و ملاحظہ ایدیورزده کندمک ابو البشرک استخلافہ دہا الیق اولدیغنی حکم
ویرہ جکمز کلیور چونکہ شوقوای ثلثہ دن قوہ عقلیہ کرچہ نوع بشری معرفتہ و طاعاتہ
دعوت خصوصلرندہ مبارک برقوت ایسہ دہ قارشوسندہ انک اجرایاتہ انکل اولہ جق ،
ضدکاملنی اجرایہ کندیننی تشویق ایدہ رک حرکات مشروعہ دن تعویق ایلہ نامشروع
حالاتک اجرایہ سوق ایدہ جک ایکی قوت دہا واردرکہ انلر بشری ہم معرفتہ الالہدن
ہم دہ طاعات ربوبیتدن یقورلر بناء علیہ اکر استخلاف بشر قوہ عقلیہ یہ نظرأ ایسہ
شوقوتدن مطلوب و متوقع اولان مزایای عالیہ بزده بتون مفاسیلہ موجود اولقلہ برابر
بزی او مزایادن یقویہ جق ضد برقوت دہ یوقکہ ظہور مفاسد احتمالی بزده دہ باش
کوسترسین ... یوق . اکر استخلاف ، قوہ عقلیہ یہ نظرأ اولیوبدہ غصبیہ شہویہ یہ نظرأ
ایسہ حکمت ظاہرہ نی ادمک دکل استخلافی ، ایجابی بیلہ اقتضا ایتور . بناء علیہ
ہرہانکی تقدیرہ نظرأ عنایت استخلافہ بز دہا الیق اولدیغنز خاطریمزہ کلیور ...

بزم : حکیم مطلق اولوب هیچ برفعلی حکمتدن خالی اولمہ جفنی ، بناء علیہ اشتہو
استخلاف امر مہنسکدہ ہمہ حال بیلہ مدیکمز نیجہ حکم خفیہ یہ مستند بولہ جفنی جزماً
ویقیناً بیلدیکمز ذات باریکزدن منتظر اولدیغنز لطفأ ذریہ ادمک خلقتہ ترتب ایدہ جک
مفاسدی محو و الغایہ جک فضائل ادمیہ و مصالح کلیہ نی بز لرہ لطفأ اعلام ایلہ و قوفسزلق

نتیجه سی اوله رق ذهنمزه خطور ایدن جیرتی ازاله بیورمه کزدر .
 ملائکه کرام حضرانته شوراسی نمایان اولدی که آنلرک بکنم دکری قوه شهویه
 و غضبیه هر نه زمان تهذیب اولنورلرده سلطان القوی اولان قوه عاقله نك قومانداسنه
 تابع وانك تحت حایه مرشدانه سنده سعی قلنورلرسه انلردن انسانلک کندیسه بحق
 افتخار ایده جکی اشرف خصائل اولان عفت، شجاعت، مجاهده هوا، انصاف و مروت
 کبی دین و دنیایک قوامی، بین البشر آهنگ انتظامک دوامی خصوصلرنده بک بیوک
 دخلی بولسان نتایج نافعه میدانه کلیر وشو اوج قوتک اجتماعدن بر قوه دیگر ده
 تشکل ایده رک انکله ملائکه کرامک کندیسندن خالی بولندقلری احاطه جزئیات
 استنباط صناعات، استخراج منافع کائنات جلوه نما اولور . منافع کائناتک معارف جزئیه
 و صنایع مختلفه ایه قوه دن فعله خروجی ایسه اعمارارض ایچون اولان استخلافک ثمره
 یکنانه سی و خلقت عالمک الکریده غایه سی در .

کرچه اهل سنت عندنده ملائک حواس سلیمه صاحبی اولدقلرندن محسوسات ظاهره بی
 ادراک و بوخصوصده بشرله عقیدیوند اشتراک ایدیورلر سنده قوای مادییه مالک اولد-
 قلرینه مبنی انلر جزئیات بما کل و مشاربی وحشیات ملابس و مناسکی و بولنره متعلق
 لذات و آلامی محیط دکلردر . بوده آنلر ایچون برقیصه عد اولنه ماز . چونکه جناب
 حکیم مطلق حضرتلری هر مخلوقی احتیاجیه متناسب اوله رق برآتمده در . انسان ایسه اعضای
 متنوعه بی حاوی اولدیفندن برطاقم قوایی حائر اولیور . مثالقلبی، قوه غضبیه بی، جکرلری،
 قوه شهویه بی دماغی برطاقم قوای ادراکیه بی محل اوله رق تحصیل حوایجی ایچون افراد
 بشرک کائنات سفلیه و علویه نك احوال و اوصافی بیلمکه هم احتیاجی هم قابلیت و اقتداری واردر .
 ایشته جناب قادر مطلق ملائکه نك بروجه بالا شبه لرینی ازاله مقابنده شو جیتلره
 اشارت و (انی اعلم مالا تعلمون) بیوره رق یعنی سزک بیلمدیککز بواطن اموری
 و عواقب عالم مصالح موفوری بیلیرم بیورمش . مؤخرآده تعلیم اسماء قضیه سیله شو حقیقی
 کرکی کبی میدانه چیقارمشدر . (مابعدی وار)

دارالحکمة الاسلامیه اخلاق انجمنی اعضاستدن

مهرت

